Redactie

Stefan Vreugdenhil & Carolien van Slijpe

Redactieadrese-mail: beverwerkgroep@gmail.compost: p/a Zoogdierverseniging VZZ
Oude Kraan 8
6811 LJ Arnhem**NIEUWSBRIEF VAN DE BEVERWERKGROEP NEDERLAND-VZZ
NO. 18, MAART 2009**

Het afgelopen jaar is er in Nederland veel gebeurd wat met bevers te maken heeft! Niet alleen zijn er bevers uitgezet in een gebied waar deze mogelijk al eeuwen lang niet meer voorkwamen, er zijn ook nieuwe initiatieven genomen om andere (startende) beverpopulaties te volgen zoals langs de IJssel en in de Blauwe Kamer. Het was ook het jaar waarin kon worden gevierd dat de bever alweer 20 jaar terug is in Nederland. Op een lezingendag in november werd hier op initiatief van Staatsbosbeheer bij stilgestaan. Hopelijk zet deze positieve energie zich voort in 2009. Als beverwerkgroep willen wij daar uiteraard een rol in blijven spelen, niet in het minst door het nieuwe bestuurslid Nannike Buvelot. Verder willen wij een aantal nieuwe activiteiten organiseren. Van één daarvan staat in deze Castor een uitnodiging: een excursie naar de magnifieke beverdammen bij onze zuiderburen. Mis dit niet! Bovendien gaat de beverwerkgroep zijn blik verbreden, door mee te werken aan het onderzoek naar de verspreiding van de otter. Over dit alles kun je lezen in deze nieuwsbrief, veel leesplezier!

De redactie

LET OP: Gegevens uit deze nieuwsbrief mogen alleen worden gebruikt onder vermelding van de (originele) bron.

**BEVERS TERUG IN GRONINGEN EN
DRENTHE**

Na een afwezigheid van honderden jaren is de Bever terug in Drenthe en Groningen. Het Drentse en Het Groninger Landschap hebben in het najaar van 2008 bevers uitgezet langs de Hunze en het Zuidlaardermeer. Al in 2004 is er een haalbaarheidsstudie naar de herintroductie van bevers in het Hunzegebied verricht. Hieruit bleek dat het beekdal uitstekend voldoet als leefgebied voor Bevers. Bovendien is er vanuit het Hunzedal een goed perspectief om ook andere Drentse en Groningse beekdalen te koloniseren. Tot in januari 2009 zijn er twee paartjes uitgezet. Het is de bedoeling dat er nog drie tot vier paartjes of families bij komen.

Beversporen uit het verleden

Langs de Hunze en het Zuidlaardermeer kwamen ooit bevers voor. Geschreven bronnen die dat kunnen bevestigen ontbreken maar archeologische vondsten tonen dat onmiskenbaar aan. Tijdens de uitvoering van de natuurvriendelijke inrichting van de beekloop ter hoogte van Gieterveen werd een keienconstructie (voorde) in de oude beekloop aangetroffen. De voorde stamt uit de Middeleeuwen, een tijd dat de Hunze nog vrij meanderde door een uitgestrekt veenland-

schap. Bij archeologisch onderzoek van de locatie werden een botfragment en een snijtand van bevers aangetroffen. De voorde stamt uit de 12e of 14e eeuw. Ook in het Zuidlaardermeer zijn bij recent archeologisch onderzoek botfragmenten aangetroffen, waaronder een complete schedel. De beverschedel werd gedateerd tussen 400 voor Chr. en 200 na Chr. Ook werden er oeroude wilgentakjes met beverknaagsporen aangetroffen.

Nieuwe kansen in Noord-Nederland

Sinds enkele jaren krijgt de natuur langs de Hunze weer volop de ruimte. Met de realisatie van de natuurontwikkelingsprojecten is een aanzienlijk deel van het natuurlijke stroomgebied terug gegeven aan de Hunze. Ook rond het Zuidlaardermeer is de laatste jaren veel nieuwe moerasnatuur gerealiseerd. Door uitgevoerde en nog te realiseren natuurontwikkeling zal de gehele Hunze zich weer kunnen ontwikkelen tot een natuurlijke laaglandbeek. Bevers horen van nature thuis in zo'n landschap en hebben een positief effect op het versterken van natuurwaarden. Dit versterkende effect op de natuurwaarden is dan ook de belangrijkste reden om de dieren terug te brengen in het stroomgebied van de Hunze.

Bever klaar voor transport (foto: Bertil Zoer)

Laatste ontwikkelingen

Het eerste paartje Elbebevers dat in oktober werd losgelaten bij het Zuidlaardermeer, is na een paar uitgebreide verkenningsstochten een eigen burcht gaan bouwen op een kilometer afstand van de plek waar ze werden losgelaten. De burcht bestaat uit een indrukwekkend, deels ondergronds bouwwerk afgedekt met takken. De dieren oogsten wilgenhout uit de oeverzone een eindje verderop en transporteren dit zwemmend naar de burcht in aanbouw. Het tweede paartje, dat in november werd losgelaten, heeft kennelijk nog geen vaste woonplek uitgekozen. De dieren zwerven rond in de oeverzone van het meer. Ze slapen steeds op andere plekken. Eén van de dieren dook op in een tuin van een huis aan het water. Hier zorgde het voor wat overlast door zijn tanden in een appelboompje te zetten. Medewerkers van het Groninger landschap zagen kans de schade te beperken door gaas rond de stammen te plaatsen. Na enkele dagen in de coniferenheg te hebben gebivakkeerd trok het dier weer verder. Ook het andere dier van dit paartje dook op in een tuin met fruitbomen. Ondertussen zijn de beide dieren weer verder getrokken en houden ze zich vermoedelijk schuil ergens in de uitgestrekte oeverzone van het meer.

Meer informatie

Meer informatie over dit project is te vinden op de website www.beversindehunze.nl. Op deze site zal regelmatig verslag gedaan worden over het wel en wee van de uitgezette Bevers.

Bertil Zoer

Stichting Het Drentse Landschap
b.zoer@drentslandschap.nl

BEVERDAG IN DE BIESBOSCH

Twintig jaar bevers in de Biesbosch, dat was dé aanleiding voor de Beverdag op 22 november 2008. Deze dag, georganiseerd door Staatsbosbeheer, de Zoogdierverseniging VZZ en de Beverwerkgroep, stond volledig in het teken van de terugkeer van de bever in Nederland. Zo'n honderd beverdeskundigen en -liefhebbers waren naar Werkendam gekomen voor het symposium om te vieren dat het 20 jaar geleden was dat de bever weer in Nederland werd uitgezet én dat Staatsbosbeheer 50 jaar in de Biesbosch actief is. Het programma stond volledig in het teken van herinneringen ophalen, ervaringen uitwisselen en mooie verhalen vertellen.

Na het welkom van Harrie Hekhuis van Staatsbosbeheer-regio Zuid kwam dé beverman bij uitstek, Dirk Fey, aan het woord met prachtige verhalen van 20 jaar en langer geleden. Voor wie Dirk kent zal het geen verrassing zijn dat hij met zijn verhalen snel de hele zaal op zijn hand had. Voor de mensen die 20 jaar geleden betrokken waren bij het uitzetten van de bevers was het een feest van herinnering, voor de anderen erg boeiend om te horen welke hobbels allemaal zijn genomen voordat de bever daadwerkelijk terug kwam in de Biesbosch.

Vilmar Dijkstra (Zoogdierverseniging VZZ en Beverwerkgroep Nederland) hield een presentatie over de ontwikkeling van de beverpopulaties in Nederland. De verspreiding van de bever vanuit de verschillende uitzetgebieden zag er indrukwekkend uit. Vilmar liet aan de hand van verspreidingskaartjes over perioden van vijf jaar zien hoe de bever zich over Nederland verspreidden; een artikel voor *Lutra* hierover is in de maak. Grove schattingen gaan uit van een Nederlandse populatie van circa 450 bevers in 2008. Verderop in deze nieuwsbrief is de kaart weergegeven die door de Zoogdierverseniging is gemaakt van de huidige verspreiding van de bever in Nederland.

De ontwikkelingen in Limburg werden geschetst door Gijs Kurstjens (Kurstjens Ecologisch Adviesbureau). In 1992 werden de eerste sporen van bevers aangetroffen bij Afferden. Mogelijk zijn deze dieren via de Roer vanuit de Duitse Eiffel komen aanzwemmen. Tussen 2002 en 2004 zijn meerdere bevers bijgezet bij de jonge populatie, om deze te versterken. In tegenstelling tot de andere bevergebieden van Nederland, bouwen

bevers in Limburg regelmatig een dam. Soms leidt dit tot problemen met grondeigenaren, waarvan de eigendommen onder water komen te staan waardoor bomen afsterven. Meestal wordt gezamenlijk een oplossing gevonden. In 2005 werd het aantal bevers in Limburg geschat op circa 50 (www.beversinlimburg.nl).

Jeroen Reinhold (Landschapsbeheer Flevoland) vertelde het verhaal van de Flevolandse bevers, waar de eerste bevers niet bewust zijn geïntroduceerd maar zijn ontsnapt! Dit waren dieren die in Natuurpark Lelystad werden gefokt voor geplande bijzettingen in Nationaal Park De Biesbosch. Er is geprobeerd de ontsnapte bevers te vangen, maar dit was geen succes. In Flevoland vinden de bevers hun leefgebied onder andere langs de lange vaarten, soms ook in de stad. De populatie groeit snel, zoals ook eerder werd gerapporteerd in Castor 16 en binnenkort in Zoogdier.

Jorn van den Bogaert (Beverwerkgroep België, www.beverwerkgroep.be) had een mooie presentatie over bevers in de Ardennen. Anders dan wij gewend zijn in de platte delen van Nederland, worden in de Ardennen enorme beverdammen gebouwd met indrukwekkende afmetingen, tot wel 180 meter lang en 3 meter hoog! In de Ardennen worden op jaarbasis honderden beverexcursies gehouden naar onder andere deze dammen. Door toeristen te laten zien wat de bever zoal teweeg brengt in het landschap, wordt de betrokkenheid met de natuur vergroot. Deze excursies worden regelmatig gekoppeld aan bezoeken aan de lokale horeca, bierbrouwerijen en chocolade-fabrieken. Daarmee hoopt de Beverwerkgroep België dat de ondernemers zich ook betrokken voelen bij het behoud van de bever. De excursies zijn druk bezocht en zorgen ervoor dat zelf een aantal personen fulltime in het bevertoerisme werken!

Harry Woesthuis, Staatsbosbeheerder uit de Gelderse Poort, ging in op de soms optredende overlast van bevers in dit gebied en de oplossingen die hiervoor zijn bedacht. Met name graverij van bevers in winterdijken kwam aan de orde. Omdat bevers zich op steeds meer plaatsen langs de grote rivieren vestigen, is het goed om alert te zijn op hun activiteiten om te voorkomen dat er schade en/of onveilige situaties ontstaan.

Bertil Zoer van Het Drentse Landschap gaf een presentatie over de recente uitzetting van bevers in het Hunze dal. Verderop in deze Castor vind je hierover een uitgebreid verhaal.

De Beverdag was voor de aanwezigen een geweldige dag om (oude) bekenden te spreken, maar zeker ook om nieuwe contacten te leggen. De dag was net als het verhaal van de bever in Nederland een groot succes. Op de volgende pagina is een verspreidingskaart weergegeven die is overgenomen uit het boekje 'Knagen, graven en dammen bouwen – Twintig jaar bevers in Nederland'. Dit boekje is uitgegeven door Staatsbosbeheer, en opgesteld in samenwerking met de Zoogdierverseniging VZZ en de beverwerkgroep. Het eerste exemplaar werd door Harrie Hekhuis uitgereikt aan Jos Teeuwisse (directeur Zoogdierverseniging VZZ). Voor alle aanwezigen was een boekje beschikbaar om mee te nemen.

De gezamenlijke conclusie van de sprekers op de Beverdag was dat nagedacht moet gaan worden hoe in de toekomst schade door bevers kan worden voorkomen. De Zoogdierverseniging VZZ streeft ernaar om hierin een coördinerende rol op zich te nemen.

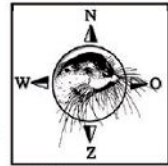
Carolien van Slijpe & Stefan Vreugdenhil
Beverwerkgroep Nederland-VZZ
beverwerkgroep@gmail.com

Beverdag in de Biesbosch (foto: Jacques van der Neut)

Bever (Castor fiber) in Nederland 1988-2008

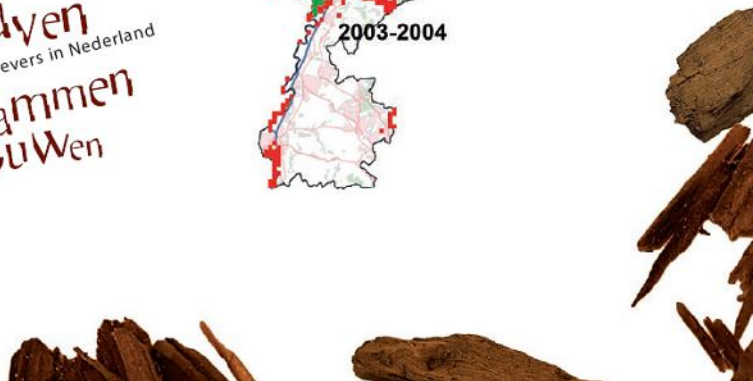
- Bever uitzettingen
- Laatste waarneming
  - uitzetting
  - bijzetting

Deze kaart is een uitgave van Staatsbosbeheer (gebaseerd op gegevens van Beverwerkgroep Nederland en gemaakt door VZZ) ter gelegenheid van het feit dat zij vijftig jaar actief is in de Biesbosch en er twintig jaar geleden bevers in dit natuurgebied zijn uitgezet.

**Knagen, graven
en dammen
bouwen**
Twintig jaar bevers in Nederland

BELGISCHE BEVERS BEKIJKEN?

De beverwerkgroep organiseert twee excursies naar de beverpopulatie in de Belgische Ardennen. De langste beverdammen van West-Europa, mooie beverburchten en – wie weet – een echte waarneming van een Belgische bever! Wie gaat er mee?

Er zijn twee mogelijkheden: op zaterdag **9 mei** en zaterdag **8 augustus 2009**.

Op beide dagen bestaat het programma uit twee delen (tijden ter indicatie):

- 10:00-17:00 uur: bekijken van verscheidenheid aan burchten, dammen en andere sporen
- 19:00-22:00 uur: proberen bevers te zien!

Wij gaan naar de omgeving van Houffalize in de Belgische Ardennen, op circa 280 km van Utrecht. De excursie wordt gegeven door lokale, Nederlandstalige gidsen die uitleg geven over de bever, wat hij allemaal onderneemt en waar hij woont en leeft.

De gidskosten zijn €7,50 per persoon, te voldoen na aankomst. Kosten voor reis, eten (friterie op korte afstand), drinken en eventuele overnachting et cetera zijn voor eigen rekening.

Het maximale aantal deelnemers is 30 personen per excursie, waarbij de groep in tweeën wordt gedeeld met een eigen gids. Ongeveer twee weken van tevoren ontvang je per e-mail de exacte locatie en wat verder mee te brengen. Er is een eenvoudige, gratis kampeerplek beschikbaar op 5 minuten lopen van beverdammen. Een andere overnachtingstip is de jeugdherberg in Champlon, zie onderstaande link: http://www.laj.be/html/nl/herbergen/auberges_nl.htm .

Opgeven uiterlijk **1 april** per e-mail via beverwerkgroep@gmail.com (ook voor vragen), met vermelding van de voorkeursdatum, aantal deelnemers, contactgegevens en woonplaats. Geef ook aan met welke programmadelen je meedoet en of je gebruik wilt maken van de kampeerplek . Deelname is op eigen risico.

Beverdam in de Belgische Ardennen (foto: Jorn van den Bogaert)

SIMULTAANTELLINGEN BLAUWE KAMER

In 1999 ontsnapte een bever uit Ouwehands Dierenpark in Rhenen, die zich vestigde in rivieroeverreservaat de Blauwe Kamer. In 2001 zijn hier zes bevers uitgezet in een poging een populatie te laten ontwikkelen. Waarnemingen van dode en levende bevers, en een toenemend aantal aangetroffen burchten en vraatsporen lieten zien dat nog steeds bevers voorkomen in dit gebied. Hoeveel dit er zijn, was onduidelijk. De beverwerkgroep en het Utrechts Landschap wilden afgelopen zomer een beter beeld krijgen van het aantal aanwezige bevers in drie uitwaarden: die van de Blauwe Kamer en de Plasserwaard ten oosten en de Palmerswaard ten westen daarvan.

Op 15 juli en 19 augustus 2008 zijn daarom met een groep vrijwilligers zogenaamde simultaantellingen uitgevoerd. Dit betekent dat tegelijkertijd bij de vier bekende burchten in de genoemde uiterwaarden op strategische plaatsen werd gepost, vanaf circa 20:00 uur totdat het donker was. De locatie en de tijd van beverwaarnemingen werden genoteerd, zodat van de waarnemingen kon worden beoordeeld of dit verschillende individuen zijn geweest. Het aantal burchten op zichzelf is namelijk geen goede graadmeter, omdat bevers regelmatig meerdere burchten binnen één territorium gebruiken.

Op de eerste avond is één bever waargenomen in de Palmerswaard. In de Blauwe Kamer werden twee bevers waargenomen en in de ten oosten van de Blauwe Kamer gelegen Plasserwaard werd één bever gezien.

De tweede avond was er minder geluk in de Palmerswaard, waar toen geen bevers zijn gezien. In de Blauwe Kamer werden echter maar liefst drie bevers gezien (één volwassen dier, één jong van één jaar oud en 1 jong van 2008). Bovendien werden in de Plasserwaard twee verschillende bevers gezien.

Sommige dieren zijn mogelijk op allebei de avonden gezien. Daarom worden alleen de waarnemingen geteld, waarvan het op basis van de locatie van de waarneming redelijk zeker is dat het verschillende bevers zijn. Er wordt van uitgegaan dat er zes verschillende bevers zijn gezien: één in de Palmerswaard, drie in de Blauwe Kamer en twee in de Plasserwaard. Omdat in de Blauwe Kamer maar één volwassen dier is gezien, maar wel met jongen, wordt aangenomen dat daar

nog een tweede volwassen bever aanwezig is. Het minimum aantal aanwezige bevers in de onderzochte naast elkaar gelegen uiterwaarden komt daarmee op basis van deze (beperkte) tellingen op zeven.

Het zou goed zijn wanneer deze tellingen de komende jaren kunnen worden herhaald, zodat de ontwikkeling van deze kleine, enigszins geïsoleerde populatie kan worden gevolgd.

Met dank aan Frans Schut van het Utrechts Landschap voor de medewerking.

Stefan Vreugdenhil & Monique Bestman
Beverwerkgroep Nederland-VZZ
beverwerkgroep@gmail.com

SIMULTAANTELLINGEN IJSSELDAL

Op woensdagavond 27 augustus 2008 heeft de eerste beversimultaantelling in het IJsseldal plaatsgevonden.

Vooral in de eerste helft van 2008 waren er verschillende meldingen binnengekomen van zichtwaarnemingen van bevers op verschillende locaties langs de IJssel, ook buiten de al in beeld zijnde kerngebieden. Mogelijk zijn dit tweejarige dieren die opzoek gaan naar een leefgebied vanuit de populatie van Flevoland of van de Geldersche Poort. Dit was mede aanleiding om een beter beeld te krijgen van de aantallen en verspreiding van bevers in het IJsseldal.

In totaal hebben 30 enthousiaste, veelal deskundige vrijwilligers een bijdrage geleverd doormiddel van deze simultaantellingen om een eerste beeld te krijgen van aantallen en de verspreiding van de bever in het IJsseldal. Hierbij is geteld op negen locaties met in totaal 18 telposten. Ruwweg lagen deze tellocaties verspreid tussen Zalk en Deventer. Op elke locatie was in de afgelopen periode wel een bever gezien of waren er knaagsporen aangetroffen. Er is vrijwel overal geteld tussen 19:00 uur en 21:30 uur. Het weer was bewolkt met op een aantal plekken lichte miezerregen tegen de schemering.

Er zijn op deze eerste telavond twee zichtwaarnemingen rond 21:00 uur geweest, beiden bij de Wiessenberger Kolk bij Hattem. Dit zijn waardevolle waarnemingen omdat voor kort

nog aangenomen werd dat het hier om een individueel dier ging. Er was een aantal weken hiervoor al een melding binnen gekomen dat er twee bevers bij elkaar waren gesignaleerd in die omgeving. Dit hebben we met de telling dus kunnen bevestigen. Mogelijk kunnen deze dieren voor nageslacht zorgen volgende zomer. Dat is dus goed nieuws.

In reservaat Windesheim en in de Hengforderwaarden zijn verse knaagsporen van een bever gezien tijdens deze avond. In beide gevallen zonder hier actief naar op zoek te zijn, maar op weg naar een telpost. Dit alles bij elkaar is een goede uitgangssituatie voor komende jaren om te kunnen monitoren wat de ontwikkeling is in aantallen en verspreiding. Op dit moment kunnen we uitgaan van in ieder geval vier bevers op drie locaties. Hiervan liggen er twee locaties in Overijssel in reservaten van Staatsbosbeheer en één in Gelderland in een reservaat van Het Geldersch Landschap.

Burcht in Hengforderwaard (foto: Nannike Buvelot)

Het wordt door de terreinbeherende organisaties niet op prijs gesteld wanneer men op basis van bovenstaande informatie actief op zoek gaat naar bevers of sporen van bevers buiten de wegen en paden en in niet vrij toegankelijke gebieden. Ook de soort is hier niet bij gebaat en ook andere dieren kunnen hier negatieve effecten door ondervinden, zoals bij iedereen wel bekend zal zijn.

Er wordt door de beverwerkgroep in samenwerking met de terreinbeherende organisaties en de Zoogdierenwerkgroep Overijssel nog nagedacht om in het winterseizoen aanvullend een beversporen-werkdag te organiseren. Er zal in ieder geval volgend jaar zomer weer een dergelijke telling gehouden worden als het aan de beverwerkgroep ligt. Wij

hopen dan weer op jullie deskundige en enthousiaste bijdrage te kunnen rekenen.

Robert Pater

Beverwerkgroep Nederland-VZZ

robertpater@versatel.nl

AFDELING OVERIJSEL KRIJGT VORM

In augustus 2008 heeft een eerste overleg plaatsgevonden tussen Overijsselse vrijwilligers van de beverwerkgroep en de terreinbeherende organisaties en de Zoogdierenwerkgroep Overijssel. Dit was in eerste instantie om af te stemmen over de telavond die in augustus 2008 heeft plaatsgevonden, maar het was ook erg nuttig om elkaar te informeren en kennis uit te wisselen. Het idee is om een dergelijk overleg jaarlijks te organiseren waarbij in de toekomst ook andere gebiedspartijen aan kunnen schuiven. Hierbij kunnen kansen, maar ook knelpunten en bedreigingen in beeld worden gebracht.

Het al lopende lokale groepje bestaande uit Nannike Buvelot, Johan Tolkamp en ondergetekende heeft onlangs versterking gekregen van Ykelien Damstra (bekend met de bevers onder andere vanuit Limburg) en Mathiska Lont (excursieleider bij Natuurmonumenten). Met deze versterking hebben we een mooie spreiding van werkgroepleden in het gebied langs de IJssel tussen Zwolle en Deventer. Hierdoor kunnen taken worden verdeeld en zijn we in staat in te spelen op lokale meldingen en ontwikkelingen.

Hierbij is de samenwerking met terreinbeherende organisaties erg belangrijk. Verheugd zijn we dan ook dat we als bever werkgroepleden vergunningen hebben gekregen van Staatsbosbeheer en Het Geldersch Landschap voor veldonderzoek. Dit naar aanleiding van een aantal beversporendagen, maar daarnaast is het natuurlijk ook erg handig voor aanvullend terreinonderzoek. Nu naast de bever ook de otter de IJssel lijkt te gaan ontdekken liggen er hier aanvullende kansen voor de beverwerkgroep.

Kortom we beginnen op stoom te komen in het IJsseldal en zijn klaar voor een eventuele booming bever!

Robert Pater

Beverwerkgroep Nederland-VZZ

robertpater@versatel.nl

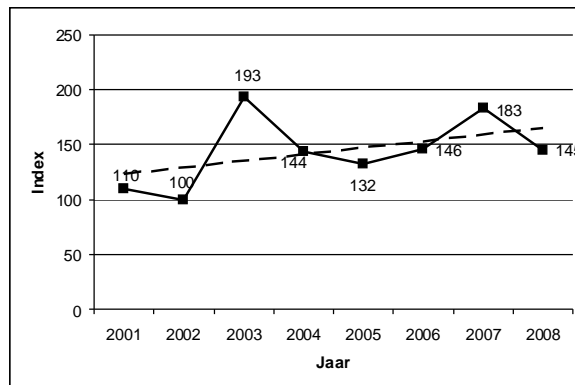
TRANSECTTELLINGEN BIESBOSCH 2008

In het Nationaal Park De Biesbosch werden in 2008, tijdens drie weekenden rond de langste dag, voor de achtste maal de bevertransecttellingen uitgevoerd. De opzet was vanzelfsprekend gelijk met die van de voorgaande jaren, om de resultaten te kunnen vergelijken. Op de vrijdagavonden werd op vier transecten in de Sliedrechtse en Dordtse Biesbosch het aantal bevers geteld. De zes Brabantse transecten volgden op de zaterdagavonden.

Gecorrigeerd voor enkele ontbrekende waarnemingen, zijn in totaal 43 bevers waargenomen binnen de transecten (zie tabel 1, volgende pagina). Dit is flink minder dan een jaar eerder, maar even veel als in 2006. In 2008 bereikte het aantal waarnemingen in de Dordtse Biesbosch het record van 7 dieren. In de Brabantse Biesbosch wordt nog steeds het merendeel van de waarnemingen gedaan, maar in 2008 waren dit er relatief weinig. In het Sliedrechtse deel van het Nationaal Park lag het aantal waarnemingen net boven het langjarig gemiddelde. Mogelijk neemt het aantal waarnemingen langs het Sliedrechtse Helsloot-transect in de toekomst toe door de recente natuurontwikkeling ten noorden van het Gat van den Hengst.

Het gemiddeld aantal bevers per transect geeft voor de deelgebieden hetzelfde beeld als het totaal aantal bevers over de drie weekenden: gemiddeld in de Sliedrechtse Biesbosch, hoog in de Dordtse Biesbosch en laag in de Brabantse Biesbosch. Opvallend is dat de kans op een bever per transect in de Brabantse Biesbosch wel gelijk is gebleven met voorgaande jaren.

In figuur 1 is het aantal waargenomen bevers weergegeven. De aantallen worden in deze figuur vergeleken met het ijkjaar 2002. Per jaar is een index-waarde berekend. De aantalstoename van 2007 heeft zich in 2008 niet doorgezet. Over de gehele onderzoeksperiode laat de trendlijn een gestage groei zien van het aantal waarnemingen.

Figuur 1. De procentuele verandering in het aantal bevers dat per jaar is gezien, ten opzichte van het jaar 2002 (100%). De onderbroken lijn geeft de trend over de onderzoeksjaren weer.

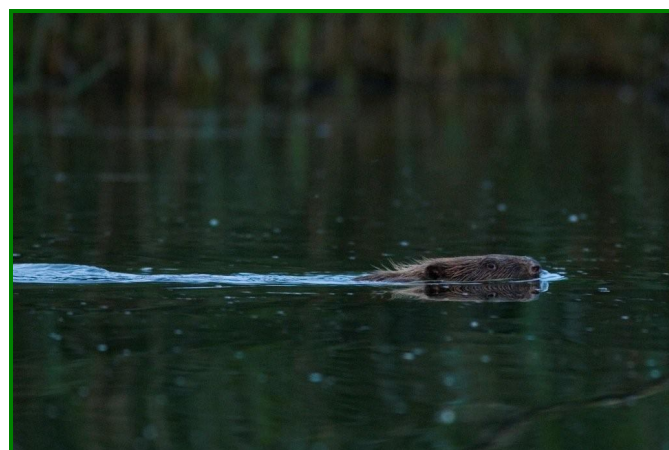
In 2008 hebben 46 vrijwilligers hun bijdrage geleverd aan de transecttellingen. Zoals elk jaar hadden de tellingen bovendien niet uitgevoerd kunnen worden zonder de hulp van:

- Staatsbosbeheer (overnachtinglocatie zaterdagavonden en gebruik van motorboten en kano's)
  - Natuur- en Vogelwacht Dordrecht (overnachtinglocatie vrijdagavonden en gebruik van kano's)
  - Bezoekerscentrum Hollandse Biesbosch (gebruik fluisterboten)
  - Vissershank Hank (korting op kano's)
- Iedereen van harte bedankt!

Stefan Vreugdenhil

Beverwerkgroep Nederland-VZZ

beverwerkgroep@gmail.com

Bever in de Biesbosch (foto: Nannike Buvelot)

Tabel 1. Het totaal aantal bevers gezien binnen de transecten, het gemiddeld (en standaardafwijking van het gemiddelde) aantal bevers per transect en de kans op het zien van bevers per deelgebied in het Nationaal Park De Biesbosch in de jaren 2001 t/m 2007. Voor de aantallen in 2001, 2002, 2004 en 2008 is een correctie uitgevoerd voor ontbrekende waarnemingen; dit verklaart de decimaal.

	Jaar	Sliedrechtse Biesbosch	Dordtse Biesbosch	Brabantse Biesbosch	Totaal
Aantal bevers	2001	5,0	1,0	26,5	32,5
	2002	1,0	0,0	28,5	29,5
	2003	8,0	0,0	49,0	57,0
	2004	7,0	1,0	33,5	41,5
	2005	9,0	1,0	29,0	39,0
	2006	4,0	3,0	36,0	43,0
	2007	6,0	1,0	47,0	54,0
	2008	6,2	7,0	29,7	42,9
	<i>gemiddelde</i>	5,8	1,8	34,9	42,4
<i>stdev</i>	2,5	2,3	8,6	9,4	
Gem. aantal/transect	2001	0,8	0,2	1,5	1,1
	2002	0,2	0,0	1,6	1,0
	2003	1,3	0,0	2,7	1,9
	2004	1,2	0,2	1,8	1,4
	2005	1,5	0,2	1,6	1,3
	2006	0,7	0,5	2,0	1,4
	2007	1,0	0,2	2,6	1,8
	2008	1,0	1,2	1,7	1,43
	<i>gemiddelde</i>	1,0	0,3	1,9	1,4
<i>stdev</i>	0,4	0,4	0,5	0,3	
Kans op bever(s)/transect	2001	0,50	0,17	0,58	0,48
	2002	0,17	0,00	0,75	0,48
	2003	0,67	0,00	1,00	0,73
	2004	0,83	0,17	0,86	0,72
	2005	0,67	0,17	0,89	0,70
	2006	0,50	0,50	0,67	0,60
	2007	0,50	0,17	0,83	0,63
	2008	0,83	0,50	0,83	0,77
	<i>gemiddelde</i>	0,55	0,17	0,80	0,62
<i>stdev</i>	0,22	0,19	0,13	0,11	

OPROEP: HULP GEZOCHT VOOR TRANSECTTELLINGEN 2009!

Ook in 2009 willen wij graag weer de tellingen in de Biesbosch uitvoeren, in de weekenden van 12/13 juni, 19/20 juni en 26/27 juni. Het bestuur kan het ook dit jaar zeker niet alleen organiseren. Alle hulp is welkom, maar we zoeken vooral personen die de organisatie voor een weekend alleen, of met een ander, voor zijn of haar rekening kan nemen. Reacties graag voor 15 april naar beverwerkgroep@gmail.com. Hierna zal worden gekeken of de tellingen weer kunnen doorgaan.

NIEUWS VAN HET BESTUUR

Dirk Fey bedankt!

Met de verschillende tellingen in de Biesbosch zijn we altijd bij Staatsbosbeheer te gast geweest op 'De Dood', in het veldwerkershuisje achter het huis van boswachter Dirk Fey. Dirk zorgde er jarenlang voor dat er bootjes klaar lagen zodat we naar het eiland toe konden komen en er was altijd voldoende benzine om de kano's te gaan halen etc. Dirk, nu je met pensioen bent wil het bestuur van de beverwerkgroep je via deze weg enorm bedanken voor alle goede zorgen in al die jaren op 'De Dood'!

Nieuw bestuurslid: Nannike Buvelot

In december 2008 is een nieuw bestuurslid toegetreden. Zij stelt zich hieronder voor.

Mijn naam is Nannike Buvelot. Wonend aan de rand van Deventer, met Mark Zekhuis en 3 jonge schoolgaande kinderen. Wanneer mogelijk proberen we in de uiterwaarden van de IJssel rond te struinen. Zo hoorde ik toevalligerwijs dat er een bever een kilometer verder zwom en zelfs een echte burcht had gebouwd. Gelijk op onderzoek uit en hem direct gespot op 4 meter van mij vandaan! Ik was helemaal enthousiast, net als na de tellingen in de Biesbosch. Ongelooflijk dat zo'n groot knaagbeest in Nederland zo goed kan gedijen.

Als reisleader bij SNP en scouting ben ik ook met de natuur bezig, vooral de zoogdieren hebben mijn natuurlijke interesse. In Alaska en Nederland heb ik bevers mogen bewonderen. Ook in andere landen van Europa vond ik menig beverburcht. Een prachtig inventief beestje dat zeer technisch zijn omgeving beïnvloedt. Wat mij als docent techniek op het HBO ook weer inspireert.

Verder ben ik al zo'n 20 jaar betrokken bij Scouting Nederland en hun figuurlijke bevers (speltak van 5-7 jarigen). En was ik vanaf 1990, 5 jaar werkzaam bij Bever Zwerfsport, buitensportzaak. Dat energievolle beestje heeft dus al zeer lang mijn brede aandacht. Ik hoop dat mijn energie en enthousiasme ten goede komt in het landelijke bestuur.

Beverwerkgroep en otters

Sinds de eerste otteruitzettingen in de zomer van 2002 in de Weerribben volgt het Wageningse onderzoeksinstituut Alterra in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de ontwikkelingen van de otterpopulatie in Nederland. Alterra krijgt alleen financiering voor het onderzoek in de zogenaamde 'uitzetgebieden': Weerribben, Wieden en Rottige Meenthe.

Het is je wellicht niet ontgaan dat er steeds meer waarnemingen van (sporen van) otters worden gemeld buiten deze gebieden. Zo is in september 2008 de vestiging van otters bij Doesburg bekend geworden (zie Zoogdier 17 (4) of <http://www.zoogdiervereniging.nl/node/502>).

Alterra krijgt echter geen onderzoeksgeld om nieuwe vestigingen buiten de uitzetgebieden bij te houden of deze actief op te sporen. Om deze reden zijn Alterra en de Zoogdiervereniging aan het bekijken of de Zoogdiervereniging dit kan oppakken.

De Zoogdiervereniging, met al sinds de oprichting in 1952 een otter als symbool, heeft hier uiteraard grote interesse in. Er wordt naar gestreefd om in het najaar van 2009 te starten met een monitoringsprogramma voor mogelijke vestigingsplaatsen van de otter. Vanuit de Zoogdiervereniging wordt dit begeleid door projectleider Dick Bekker. Er wordt ook nadrukkelijk de samenwerking gezocht met de beverwerkgroep, door het uitgebreide netwerk van waarnemers. Bovendien kan de monitoring van de bever en otter gecombineerd worden uitgevoerd, omdat beide soorten wat betreft biotopen een grote overlap kennen en naast elkaar kunnen voorkomen.

Zodra de monitoring van de otters daadwerkelijk wordt gestart, word je daarvan op de hoogte gebracht. Maar voor het speuren naar ottersporen hoef je daarop natuurlijk niet te wachten, want ook nu zijn waarnemingen van harte welkom! Bij de uitnodiging voor de Beversporendag 2009 is informatie over het herkennen van ottersporen meegestuurd. Als je die hebt gemist of meer informatie wilt hebben, neem dan contact op met Dick Bekker (dick.bekker@vzz.nl) of stuur een mail naar beverwerkgroep@gmail.com.

Aanpassing website

Er wordt gewerkt aan een update van de beverwerkgroep teksten op de website van de Zoogdiervereniging VZZ (www.vzz.nl). Hiervoor zijn wij op zoek naar mooie foto's. Heb je mooie foto's van bevers, burchten, dammen, vraat- of graafsporen of activiteiten van de werkgroep die op de site mogen komen, stuur die dan naar beverwerkgroep@gmail.com. Bij de geplaatste foto's zal de naam van de fotograaf worden vermeld.

FIBERTJES

In deze rubriek worden beverberichten uit media en wetenschap opgenomen.

Beverwerkgroep in Overijssel in beeld

De bever lijkt definitief het IJsseldal herontdekt te hebben. Dit heeft afgelopen periode ook de nodige aandacht van de media opgeleverd. Zo is er in oktober 2008 een kort informatief item hierover op RTV Oost geweest waar Robert Pater namens de beverwerkgroep langs de IJssel is geïnterviewd door Peter van Dam (volg deze link naar het item, tussen minuut 6:30 en 8:30: <http://www.rtvoost.nl/tv/?uid=87953>).

Ook vanuit de regionale courant De Stentor was er ruim aandacht voor de bever en de beverwerkgroep. Zo heeft dit tevens een interview op locatie opgeleverd met een paginavullend informatief artikel. Hierbij werd onder andere ingezoomd op de mogelijke gezinsuitbreiding nu er zich twee bevers gevestigd lijken te hebben in de Wiessen-berger Kolk bij Hattem.

Aangeleverd door Robert Pater

Beversymposium in Litouwen

In september van dit jaar wordt in Litouwen het vijfde internationale beversymposium gehouden (<http://www.fasttuning.lt/5ibs/>). Dit is de uitnodiging zoals de organisatie die heeft opgesteld:

“Vilnius University and Vytautas Magnus University are pleased to invite you to the 5th International Beaver Symposium, which will be held in Dubingiai, Lithuania, on 20-23 of September 2009. The Symposium aims to bring together beaver specialists from Eurasia and North America to give them a forum for exchanging knowledge and experience relative to the scientific and management aspects of a keystone species – the beaver (*Castor fiber* and *C. canadensis*) and their fossil relatives.

Lithuania is an ideal location for the Symposium. This Central European country lies near the core of the original range of the Eurasian beaver. In historical times, laws and other legislative regulations of the Great Duchy of Lithuania had strictly managed beaver exploitation, recognition of the importance of this natural resource. However, as in many other European countries, in Lithuania beavers were nearly extirpated by the first half of the 20th century. The present population of beavers in Lithuania is the result of intensive reintroduction activities and the subsequent protection of these animals. Lithuania now has one of the highest densities of beavers in Europe. This situation presents serious challenges for the management of conflicts between humans and beavers. During the Symposium, we will showcase various impacts of high densities of beavers (2 beavers per km²) on resources and human infrastructures.”

Meer bevers in het nieuws

Op meer locaties trokken bevers de aandacht van de pers:

- Werkgroepbestuurslid Gerrit Kolenbrander werd samen met Fred Wielink gevolgd tijdens een veldronde in de Gelderse Poort (met filmpje!): <http://www.gelderlander.nl/specials/buiten/4489942/Beverpopulatie-in-Gelderse-Poort-groeit--.ece>
- De beverdag in de Biesbosch haalde ook een aantal kranten, waaronder de Gelderlander: <http://www.gelderlander.nl/specials/buiten/4227392/Bevers-na-lange-tijd-terug-in-Nederland.ece> .
- In meerdere media verscheen een bericht over de bevers in en om de Blauwe Kamer bij Rhenen, helaas wel zonder de meest actuele telgegevens van de beverwerkgroep: <http://www.agd.nl/1068723/Nieuws/Artikel/Meer-bevers-in-Utrechts-landschap.htm>
- Op YouTube kan een filmpje van RTV-Drenthe worden bekeken van de beveruitzetting in het Zuidlaardermeer: http://www.youtube.com/watch?v=AiOn_XZb4nc .

De redactie

Bever in de Jeker (foto: Jorn van den Bogaert)

Word lid van de Zoogdierverseniging VZZ!

Zoals jullie wellicht bekend is, maakt de beverwerkgroep onderdeel uit van de Zoogdierverseniging VZZ. De Zoogdierverseniging VZZ is een landelijke organisatie die zich inzet voor de bescherming van, en onderzoek naar inheemse zoogdieren. Binnen de vereniging zijn, naast de beverwerkgroep, ook andere werkgroepen actief, zoals de boomarterwerkgroep, de vleermuiswerkgroep en de veldwerkgroep.

Leden van de Zoogdierverseniging VZZ ontvangen vijf keer per jaar het populair-wetenschappelijk tijdschrift Zoogdier. Dit zogenoemde 'basis-abonnement' kost slechts € 18,-. Wanneer je ook het wetenschappelijk tijdschrift Lutra wilt ontvangen, zijn de kosten € 30,-.

Als je nog geen lid bent van de Zoogdierverseniging VZZ, dan willen wij je via deze weg vragen om het belangrijke werk van de vereniging te steunen door nu lid te worden. Dat kan via de website (www.vzz.nl) of telefonisch: 026-3705318.

